

מבט לתקשורת פלסטינית

info@pmw.org.il • www.pmw.org.il

מסכסוך לאומי למאבק דתי

ספרי הלימוד הפלסטיניים החדשים לכתה י"ב
מציגים עולם ללא ישראל

מרץ 2007

איתמר מרכוס וברברה קרוק
עם צוות המחקר של מבט לתקשורת פלסטינית

מסכסוך לאומי למאבק דתי

ספרי הלימוד הפלסטיניים החדשים לכתה י"ב
מציגים עולם ללא ישראל

איתמר מרכוס, מנהל, מבט לתקשורת פלסטינית
ברברה קרוק, סגנית מנהל, מבט לתקשורת פלסטינית

עם צוות המחקר של מבט לתקשורת פלסטינית

"הריבאט למען אללה הוא מהמעשים
הקשורים לג'יהאד למען אללה,
ומשמעותו: הימצאות באזורים אשר
יש בהם מאבק בין המוסלמים
לאויביהם... הסבלנות של אנשי
פלסטין על אדמתם... היא מה[דרגות]
הגדולות ביותר של הריבאט, ולהם
שכר עצום אצל אללה."

[חינוך אסלאמי, כתה י"ב, עמ' 86-87]

"מלחמת פלסטין הסתיימה באסון
שלא היה כמוהו בהיסטוריה.
הכנופיות הציוניות גזלו את פלסטין
וגרשו את תושביה מעריהם,
כפריהם ואדמותיהם והקימו את
מדינת ישראל..."

[השפה הערבית: עיון, ספרות וביקורת, כתה
י"ב, עמ' 104]

תמצית

רקע:

בסוף שנת 2006 משרד החינוך של הרשות הפלסטינית (הרש"פ) הכניס לשימוש סדרה של ספרי לימוד לכתה י"ב, שנכתבו במרכז הפלסטיני לתכניות לימודים (PCDC). מרכז זה מורכב מאנשי חינוך פלסטינים אשר מונו לתפקידיהם בתקופת שלטון הפת"ח, על ידי הממשלות של יאסר ערפאת ומחמוד עבאס. מנהל המרכז הוא ד"ר נעים אבו אלחומוך, שבשנת 2002 מונה כשר להשכלה גבוהה בממשלת הפת"ח. המרכז נתמך כלכלית על ידי מדינות וארגונים בינלאומיים, כשתודה מיוחדת מוקדשת בהקדמות הספרים לממשלת בלגיה. עד שנת 2000, ספרי הלימוד שהיו בשימוש הפלסטינים היו ירדניים ומצריים אשר הודפסו מחדש על ידי הרש"פ. בין השנים 2000 - 2005, בעקבות ביקורת בינלאומית על ספרי הלימוד הישנים, הוציאה הרש"פ ספרי לימוד לכתה א' עד י"א. מחקר זה של "מבט לתקשורת פלסטינית" סוקר את ספרי הלימוד החדשים לכתה י"ב, שהוכנסו לאחרונה לבתי הספר של הרש"פ.

רשימת הספרים לכתה י"ב:

- גיאוגרפיה פיזית ואנושית
- היסטוריה של הערבים והעולם
- במאה העשרים
- בעיות בנות זמננו
- חינוך אסלאמי
- שפה ערבית: טקסטים, ניתוח וביקורת
- שפה ערבית: מדעי הלשון
- מתמטיקה
- תרבות מדעית
- טכנולוגיית מידע

ממצאים:

מכון המחקר "מבט לתקשורת פלסטינית" מצא שבספרי הלימוד הפלסטינים החדשים לכתה י"ב לא נעשה ניסיון לחנך לשלום ולדו-קיום עם ישראל. המחנכים הפלסטינים שוללים פעם אחר פעם את זכות הקיום של ישראל, מציגים את הקמת ישראל כמעשה של עושק ואי צדק, ומציינים תמונה של המזרח התיכון, הן באופן מילולי והן באופן ויזואלי, ללא ישראל.

להלן תאור של הקמת ישראל, המייצג את התפיסה השלטת בחינוך הפלסטיני לגבי מהותה של ישראל:

"מלחמת פלסטין [בשנת 1948] הסתיימה באסון שלא היה כמוהו בהיסטוריה. הכנופיות הציוניות גזלו את פלסטין וגרשו את תושביה מעריהם, כפריהם ואדמותיהם והקימו את מדינת ישראל..."

[השפה הערבית: עיון, ספרות וביקורת, כיתה י"ב, עמ' 104]

הגדרת הקמת מדינת ישראל כ"אסון שלא היה כמוהו בהיסטוריה", כ"גזל" שנעשה על ידי "הכנופיות הציוניות", בנוסף למספר רב של תיאורים של ישראל כ"אימפריאליסטית", "קולוניאליסטית" ו"גזענית", יחד עם הצגת הסכסוך כמאבק דתי – לא משאירים אצל התלמידים כל מקום לגיבוש עמדה חיובית או אף ניטרלית כלפי ישראל. הדימוי השלילי והאריזה הדתית שלו, מצטרפים לתיאורים מלאי עוינות כלפי מדיניותה של ישראל. הזהות הפלסטינית של התלמידים נספגת בדימוי עצמי של קורבן, רק מעצם קיומה של ישראל. כך, לא נשארת אצל תלמידים בעלי נפש תמימה שום אפשרות או הצדקה דתית לקבל את ישראל כשכנה ולשאוף לדו-קיום בשלום עמה. לנוכח הדחייה המוחלטת של זכות קיומה של ישראל, הן על בסיס לאומי והן על בסיס דתי, מוגדר הטרור הפלסטיני נגד ישראל מאז שנת 1948 כ-"התנגדות" וכמעשה הגבורה המהוללים ביותר." [השפה הערבית, עיון, ספרות וביקורת, כיתה י"ב, עמ' 105]

המאבק בישראל לשחרור 'פלסטין' הוא 'ריבאט' – מאבק אסלאמי גורלי

מחברי ספרי הלימוד הפלסטינים מלמדים שהמאבק בישראל איננו רק סכסוך טריטוריאלי, אלא גם מאבק דתי של האסלאם. ספרי הלימוד מגדירים את הסכסוך עם ישראל כ"ריבאט למען אלה" – "אחד המעשים הקשורים בג'יהאד למען אלה, ומשמעותו: הימצאות באזורים אשר יש בהם מאבק בין המוסלמים לאויביהם." [חינוך אסלאמי, כיתה י"ב, עמ' 86] באופן זה, ישראל מוגדרת ככזו שנמצאת על שטח אסלאמי, והלחימה בישראל הופכת מסכסוך לאומי ערבי למאבק דתי חסר פשרות, למען אלה. יתר על כן, התלמידים לומדים שהסכסוך של הפלסטינים עם ישראל – הריבאט למען 'פלסטין' – הוא "אחת [הדרגות] הגדולות ביותר של הריבאט, ולהם [הפלסטינים] שכר עצום אצל אלה." [חינוך אסלאמי, כיתה י"ב, עמ' 87]

עולם ללא ישראל – ישראל כלל אינה קיימת

מחברי ספרי הלימוד יצרו תמונת עולם – הן מילולית והן ויזואלית – שבה ישראל אינה קיימת. בספר גיאוגרפיה נאמר שפלסטין היא "מדינה" המתייחדת בכך שהיא בעלת מוצא לשני ימים, הים התיכון והים האדום (בערבית 'דוולה' – שמשמעותה מדינה, ולא ארץ במובן הגיאוגרפי). תאור זה יכול להיות נכון רק אם ישראל איננה קיימת. [גיאוגרפיה פיזית ואנושית, עמ' 105] כמו כן, נאמר שהגודל של "מדינת" פלסטין הוא יותר מ-10,000 קמ"ר. נתון זה מתאפשר אך ורק אם ישראל איננה קיימת, שכן השטח הכולל של הגדה המערבית ורצועת עזה מגיע יחד ל-6,220 קמ"ר. [גיאוגרפיה פיזית ואנושית, עמ' 107]

כמו כן, מפות של האזור מציגות לתלמידים תמונה של עולם ללא ישראל, כיוון ששמה של ישראל אינו מצוין בשום מפה, ומדינת 'פלסטין' נמצאת במקומה.

כיוון שהספרים מלמדים שישראל על כל שטחה ויישוביה מיוסדת מאז הקמתה על "גזל" ו"כיבוש", וכיוון ש"מדינת" פלסטין בהגדרת גבולותיה, הן בנתונים הגיאוגרפיים והן בכל המפות, תופסת את כל שטח מדינת ישראל, אזי משמעותו של המשפט הבא היא ציפייה לקיצה של ישראל:

את פלסטין ישחררו גבריה, נשותיה, צעיריה וזקניה.
[השפה הערבית ומדעי הלשון, כיתה י"ב, עמ' 44]

טרמינולוגיה של שנאה

מחברי ספרי הלימוד הפלסטינים בוחרים להשתמש בטרמינולוגיה המחזקת את המסר שאין לקבל את ישראל כשכנה בעלת זכות קיום. להלן מספר דוגמאות למונחים בספרי הלימוד המגדירים את ישראל ומייסדיה: "הישות הציונית", "האויב הציוני", "אויבי העם הזה [הפלסטיני]", "הכנופיות הציוניות", "התכנית הציונית האימפריאליסטית". הקמת ישראל ב-1948 מתוארת כ"כיבוש", "גזל פלסטין", "גזל האדמה", "גירוש"; "ב-1948 כשהיהודים כבשו את פלסטין." הפלסטינים מתוארים בספרי הלימוד כמי שסובלים מ"רדיפה אימפריאליסטית, חיי גלות ושליטת החירות המחשבתית והתרבותית"; "טבח" ועוד (המקורות מופיעים בהמשך). כתוצאה ממסרים חינוכיים אלה, נמנעת מהדור הבא של הצעירים הפלסטינים כל אפשרות של קבלת ישראל כשכנה שאפשר להשלים איתה ולחיות איתה בשלום.

”התנגשות ציוויליזציות”: ארה”ב, חסיה, והמערב נגד העולם הערבי-מוסלמי

היחסים בהווה עם המערב מוגדרים כ”מאבק ציוויליזציות” בין העולם הערבי-אסלאמי לבין המערב, המונהג על ידי ארצות הברית. [בעיות בנות זמננו, כיתה י”ב, עמ’ 92] בעוד האסלאם מוצג כמי שמקדם את זכויות האדם, [שם, עמ’ 95-96] נאמר על ארצות הברית והמערב: ”המדינות הקולוניאליסטיות מנצלות אותן”, ”כדי להתערב בעניינים של מדינות אחרות, כפי שקורה באפגניסטן, עיראק ודארפור.” [שם, עמ’ 101] אמריקה וחסיה מואשמות ב”הפרות של החוק הבינלאומי ההומניטארי בעיראק, באפגניסטן ובצ’צניה.” [שם, עמ’ 108] הלחימה נגד חיילים בריטיים ואמריקאים בעיראק נקראת ”התנגדות אמיצה לשחרור עיראק.” [היסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים, עמ’ 147]

מסקנות

האידיאולוגיה והשאיפות של חברה באות לידי ביטוי במסרים המועברים לתלמידים במערכת החינוך שלה. מסיבה זו, ספרי הלימוד החדשים שהוכנסו לשימוש ברשות הפלסטינית בסוף שנת 2006, מהווים המשך לאכזבה הגדולה מהספרים הקודמים של משרד החינוך הפלסטיני. במקום להשתמש בהזדמנות הזו כדי לחנך את הדורות הבאים לחיות בשלום עם ישראל, ספרי הלימוד החדשים של הרש”פ מפארים את הטרור, מלמדים את ילדיהם לשנוא את ישראל, שוללים את קיומה, ומגדירים את היחס לישראל כמאבק דתי חסר פשרות. במקום לפעול לצמצום השנאה הקיימת, תכנית הלימודים הפלסטינית החדשה אף מעמיקה אותה יותר בתודעת הדור הבא, ומציגה את המאבק בישראל כצורך דתי וכמאבק קיומי. ספרי הלימוד החדשים של הרש”פ מבטיחים שהדור הבא יגדל כשהוא רואה את ישראל כאויבת בלתי לגיטימית שיש לשנוא אותה ולהילחם בה, ולא כשכנה שצריך לשאת ולתת עימה במטרה לחיות איתה בשלום.

המחקר:

1. המאבק בישראל עד השחרור – מאבק גורלי של האסלאם

ספרי הלימוד של הרש"פ מלמדים שהמאבק בישראל איננו סכסוך לאומי טריטוריאלי בלבד, אלא קרב גורלי של האסלאם. המחנכים מגדירים את הסכסוך עם ישראל כ'ריבאט' – מונח אסלאמי שמשמעותו הגנה על אזורי הגבול של האסלאם. יתרה מכך, התלמידים הפלסטינים לומדים שהמאבק שלהם בישראל – הריבאט למען 'פלסטין' – הוא "אחת [הדרגות] הגדולות ביותר של הריבאט, ולהם [הפלסטינים] שכר עצום אצל אלה". האלימות והטרור הפלסטיני נגד ישראל, הנקראים בספרי הלימוד "התנגדות" [השפה הערבית, עיון ספרות וביקורת, כיתה י"ב, עמ' 105] - מוצגים כמותרים על פי החוק הבינלאומי. מאחר ש"פלסטין" מוצגת כמדינה הכוללת את כל שטחי ישראל, מובטח קיצה העתידי של ישראל: "את פלסטין ישחרר גבריה, נשיה, ילדיה וזקניה" [השפה הערבית ומדעי הלשון, כיתה י"ב, עמ' 144]. גם הטרור של חזבאללה מאז נסיגת ישראל מלבנון בשנת 2000 מקבל הצדקה, עם דחיית קביעת האו"ם שישראל נסוגה באופן מלא לגבול הבינלאומי. בכך מוגדר טרור החזבאללה כ"התנגדות" ל"כיבוש".

א. הסכסוך עם ישראל מוגדר על ידי מונח אסלאמי: 'ריבאט'

ריבאט למען אלה: האסלאם המריץ לג'יהאד למען אלה, כדי להגן על כבוד האומה, גדולתה ואדמתה. הריבאט למען אלה הוא מהמעשים הקשורים לג'יהאד למען אלה, ומשמעותו: הימצאות באזורים אשר יש בהם מאבק בין המוסלמים לאויביהם... בהיצמדותו לאדמה הזו יש חיזוק למוסלמים בפני אויביהם... השכר של המוראבט איננו נפסק, שכן אלה יתעלה מגדיל עבורו את [שכר] מעשהו עד יום תחיית המתים.

[חינוך אסלאמי, כיתה י"ב, עמ' 86]

אין ספק שהסבלנות של אנשי פלסטין על אדמתם בימים האלה, ועמידתם האיתנה בפני הפגיעה והתוקפנות עליהם היא מה[דרגות] הגדולות ביותר של הריבאט, ולהם שכר עצום אצל אלה ישתבח.

[חינוך אסלאמי, כיתה י"ב, עמ' 87]

התלמידים לומדים לראות עצמם במרכז המאבק האסלאמי, ושהמאבק שלהם עם ישראל הוא המשך לסדרה של תקדימים היסטוריים שבהם האסלאם הביס את אויביו בארץ הזו, בקרבות היסטוריים מכריעים:

הסיבה להעדפה הזו היא שהקרבות המכריעים בהיסטוריה האסלאמית התנהלו על אדמתה [של ארץ אל-שאם: אזור הכולל את ארץ ישראל]. משום כך תושביה שרויים במאבק מתמיד עם אויביהם, והם בריבאט עד ליום הדין. ההיסטוריה מעידה על כך: קרב הירמוך הכריע את המאבק עם הביזאנטים, וקרב חיטין הכריע את המאבק עם הצלבנים, וקרב עין ג'אלות [עמק עין חרוד] הכריע את המאבק עם המונגולים.

[חינוך אסלאמי, כיתה י"ב, עמ' 87]

לא יהיה שלום עם ישראל, כיוון שכבר נקבע מראש שהמאבק הזה הוא נצחי:

תושבי אל-שאם [אזור הכולל את ארץ ישראל] באופן כללי, ופלסטין במיוחד, מצויים בריבאט עד יום תחיית המתים.
[חינוך אסלאמי, כיתה י"ב, עמ' 87]

ספר חינוך אסלאמי מביא חדית' [אמרה של הנביא מחמד] כהוכחה לכך שהלחימה באזור פלסטין חשובה יותר מבכל מקום אחר:

אמר הנביא: - אתם עתידים להיות מגויסים לגייסות: גייס באלשאם [אזור הכולל את ארץ ישראל] וגייס בעיראק, וגייס בתימן. אמרתי: - מה עדיף עבורי, שליח אללה? אמר: - עלך [להצטרף ל]צבא אלשאם, כי היא ארץ הבחירה של אללה, אליה הוא בוחר את מיטב עבדיו. (מתוך: קובץ המסורות של אבו דאוד, ספר הג'האד...)
[חינוך אסלאמי כיתה י"ב, עמ' 87]

השאלות שבסוף הפרק מחזקות את הרעיון כי המאבק בישראל הוא בלתי נגמר:

שאלות לסיכום ...

3. אסביר את משמעות המושג "ריבאט."

4. אנשי אל-שאם ופלסטין שרויים בריבאט עד יום תחיית המתים - אסביר זאת.
[חינוך אסלאמי, כיתה י"ב, עמ' 87]

כיוון ש"פלסטין" מוגדרת בספרי הלימוד כמדינה הכוללת את כל שטחי ישראל (ראה בהמשך), התלמידים לומדים שקיצה של ישראל מובטח:

"את פלסטין ישחררו גבריה, נשותיה, צעיריה וזקניה."
[השפה הערבית ומדעי השון, כיתה י"ב, עמ' 44]

ב. הטרור הפלסטיני מוגן על ידי האו"ם והחוק הבינלאומי; המאבק בטרור הפלסטיני מהווה הפרה של חוק זה

בנוסף למסרים המפארים את הריבאט בפלסטין - המאבק הנמשך נגד ישראל, מלמדים הספרים שהחוק הבינלאומי קובע כי "המאבק במשטרים קולוניאליסטים, זרים ומשטרים גזעניים... הוא מאבק לגיטימי." כל סוגי המשטרים הללו שיש להילחם בהם, "קולוניאליים, זרים וגזעניים" - הם מושגים בספרי הלימוד הבאים לתאר את ישראל.
[ראה בהמשך (פרק 4 סעיף ב'), היסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים, כיתה י"ב, עמ' 6]

בהתאם לכך, כל ניסיון לעצור את הלחימה הזו - כלומר לעצור את הטרור הפלסטיני נגד ישראל נחשב כהפרה של החוק הבינלאומי: "כל ניסיון לדיכוי המאבק נגד שלטון קולוניאליסטי זר ומשטרים גזעניים נחשב למנוגד למגילת האו"ם ולהצהרת עקרונות החוק הבינלאומי." משמע, מדינה הנאבקת בטרור פלסטיני מפרה את החוק הבינלאומי.

המעמד המשפטי של הנאבקים בשלטון קולוניאליסטי, שלטון זר ובמשטרים גזעניים: העצרת הכללית הכריזה על מספר עקרונות יסוד הקשורים במעמד המשפטי של הלוחמים, שנאבקים בשלטון קולוניאליסטי, שלטון זר ומשטרים גזעניים:

- מאבק של עמים הנתונים תחת שלטון קולוניאליסטי, שלטון זר ומשטרים גזעניים, למען הכרה בזכותם להגדרה עצמית ולעצמאות, הוא מאבק לגיטימי, המתיישב באופן מלא עם עקרונות החוק הבינלאומי.

- כל ניסיון לדיכוי המאבק נגד שלטון קולוניאליסטי, שלטון זר ומשטרים גזעניים נחשב כדבר המנוגד למגילת האו"ם, להצהרת עקרונות החוק הבינלאומי... להכרזה העולמית של זכויות האדם ולהצהרה בדבר מתן עצמאות לארצות ולעמים הנתונים תחת [שלטון] אימפריאליסטי, והוא מהווה איום לשלום העולם ולביטחון.
- הסכסוכים המזוינים, שהם ביטוי למאבק העמים נגד שלטון קולוניאליסטי, שלטון זר ומשטרים גזעניים נחשבים כסכסוכים מזוינים בינלאומיים.
- הלוחמים נגד שלטון קולוניאליסטי זר ומשטרים גזעניים, אשר נופלים בשבי, יחשבו כשבויי מלחמה.
[בעיות בנות זמננו, עמ' 105]

משמעות הביטוי "המאבק המזוין" בשיח החברה הפלסטינית היא ביצוע פעולות טרור, פיגועים, ירי רקטות לעבר יישובים ישראליים וכיו"ב.

ג. הצדקת טרור החזבאללה כלחימה נגד "כיבוש":

לאחר נסיגת ישראל מלבנון במאי 2000, האו"ם הכיר בשלמותה של נסיגה זו מכל שטחי לבנון. ספרי הלימוד של הרש"פ דוחים את הקביעה הזו, כשהם מלמדים שישראל לא השלימה את הנסיגה מלבנון ושהטרור של החזבאללה הוא "התנגדות" הלוחמת ב"כיבוש".

כוחות ישראל נסוגו ממנו [מדרום לבנון] תחת לחץ ההתנגדות הלאומית הלבנונית בשנת 2000, למעט מאזור חוות שבעא, שעודנו נתון תחת כיבוש ישראלי ונמשכת ההתנגדות הלבנונית למען שחרורו.
[היסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים, כיתה י"ב, עמ' 83]

2. "מדינת פלסטין" נמצאת בעולם ללא ישראל

ישנן דוגמאות מילוליות רבות בספרי הלימוד הפלסטינים החדשים המציגות בפני התלמידים הפלסטינים תמונה של עולם שבה ישראל אינה קיימת. חשוב לציין שבדוגמאות הבאות, אין מדובר על האזור הגיאוגרפי הנקרא בערבית "פלסטין", אלא מדובר על "מדינה" (ערבית: דוולה) בשם פלסטין, הכוללת את כל שטחי ישראל.

א. ייחודה של מדינת "פלסטין" בא לידי ביטוי בספרי הלימוד בכך שהיא מדינה בעלת מוצא לשני ימים, הים התיכון והים האדום. מצב זה אפשרי רק אם הנגב ואילת הם חלקים מ"מדינת פלסטין".

מדינות ימיות נבדלות זו מזו מבחינת המוצא לשטחי מים, שכן ישנן:
(...)

ב. מדינות ששוכנות לחוף ים עם שני מוצאים לים, כדוגמת: פלסטין ומצרים לים התיכון ולים האדום.
[גיאוגרפיה פיזית ואנושית, כיתה י"ב, עמ' 105]

ב. על השטח של מדינת 'פלסטין' נאמר שגודלו עולה על 10,000 קמ"ר. הדבר הזה אפשרי רק אם מדינת ישראל תיכלל ב"פלסטין". דברים אלה יוצרים תמונת עולם שבו ישראל אינה קיימת.

[שם הסעיף: סיווג מדינות לפי השטח:
(...)]

מדינות קטנות בשטחן: [גודל השטח] נע בין עשרת אלפים למאה אלף קמ"ר, כדוגמת: פלסטין, לבנון, ירדן והולנד.
[גיאוגרפיה פיזית ואנושית, כיתה י"ב, עמ' 107]

הערה: השטח הכולל של הגדה המערבית (5,860 קמ"ר) ורצועת עזה (360 קמ"ר) מגיע יחד ל-220 קמ"ר. השטח הכולל של ישראל, הגדה המערבית ורצועת עזה מגיע ל-26,990 קמ"ר.

ג. מחברי ספרי הלימוד, מתאמצים להבטיח שתמונת העולם של הצעירים לא תכלול את ישראל בתוכה. ספר הגיאוגרפיה מלמד שלמדינת פלסטין יש צורה מוארכת:

סיווג מדינות מבחינת צורתן הכללית:
(...)

3. צורה אורכית: צורת המדינה קרובה למלבן, שעשוי להשתרע בצורה אורכית מצפון לדרום, כדוגמת: צ'ילה, פלסטין, שבדיה ונורבגיה.
[גיאוגרפיה פיזית ואנושית, כיתה י"ב, עמ' 108-110]

רק ישראל, יחד עם הגדה המערבית ורצועת עזה, יוצרת על המפה צורה מוארכת.

ד. ההיסטוריה של היהודים והקשר שלהם לארץ ישראל נמחקים מעל דפי ההיסטוריה של ספרי הלימוד הפלסטינים. להלן מובא קטע המגדיר את ירושלים ונצרת כ"ערים פלסטיניות" שקיימים בהן "אתרים מקודשים לאסלאם ולנצרות". ספרי הלימוד לא מתייחסים לאתרים יהודיים כלשהם.

אתרים דתיים: המולדת הערבית כוללת אתרים דתיים חשובים, שאותם פוקדים עולי רגל מוסלמים ונוצרים מרחבי העולם, דבר שמעודד את התיירות הדתית בה, בדומה למצב בפלסטין שבה ישנם מקומות קדושים לאסלאם ולנצרות בירושלים, בבית לחם, בחברון, בנצרת ובערים פלסטיניות אחרות.
[גיאוגרפיה פיזית ואנושית, כיתה י"ב, עמ' 143]

ה. סופרים ערבים החיים ופועלים בישראל מוצגים כיוצרים ב"פלסטין":

חלק ממשוררי ההתנגדות בפלסטין הצליחו לשלב בין דרישות הפעילות המהפכנית ואמנות השירה... דוגמת: סמיח אלקאסם... תופיק זיאד...
[השפה הערבית, עיון, ספרות וביקורת, כיתה י"ב, עמ' 115]

שני הסופרים הנזכרים פעלו ויצרו בשטחי מדינת ישראל. תופיק זיאד היה ראש העיר נצרת וחבר כנסת, וסמיח אלקאסם הוא משורר דרוזי ישראלי. למרות זאת הם מוצגים כאנשים שפעלו וכתבו ב"פלסטין".

ו. ערים ישראליות מוצגות כערים פלסטיניות הסובלות תחת ישראל ומייחלות לשיבת הפלסטינים. העיר יפו מתוארת כסובלת תחת ישראל:

בשערי יפו, הו יקירי,
ובמערבולת הריסות הבתים...
עמדתי ואמרתי לעיניי: הו עיניים
הבה נבכה על הריסות אלה שהלכו ונעלמו מהן
הבית קורא למי שבנה אותו
[השפה הערבית, עיון, ספרות וביקורת, כיתה י"ב, עמ' 116]

ז. בספרי הלימוד נעשה שימוש במונח 'התנחלות' [ערבית: מוסַתְוֹטְנָה] ליישובים במדינת ישראל, למשל בגליל:

ישראל בנתה סכרים ענקיים... לאגירת מי הליטאני וחלוקתם בין ההתנחלויות באזור הגליל העליון...
[היסטוריה של הערבים ושל העולם במאה העשרים, כיתה י"ב, עמ' 151]

3. עולם ויזואלי ללא ישראל: במפות מופיעה "פלסטין" וישראל אינה קיימת

א. מפה של אזור אגן הנילוס. במפה מצוינות כל המדינות בשמן מלבד ישראל, המוצגת כ"פלסטין". נהיסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים, כתה י"ב, עמ' 153]

ב. מפה של העולם הערבי שבה שטח ישראל נקרא "פלסטין". הכיתוב: "מפה מספר 1: חלק מאתרי התיירות במולדת הערבית." [גיאוגרפיה פיזית ואנושית, כתה י"ב, עמ' 143]

ג. מפה מדינית של המזרח התיכון, מאיראן ועד מצרים. במפה מצוינות כל המדינות בשמותיהן: איראן, עיראק, תורכיה, סוריה, לבנון וכו', אך ישראל אינה נזכרת ובמקומה נמצאת "פלסטין". במפה זו מסומן הקו הירוק בגדה המערבית. הטקסט: "לעיון: המזרח התיכון הוא שמו של האזור הגיאוגרפי בין אירופה לדרום מזרח אסיה." [בעיות בנות זמננו, כתה י"ב, עמ' 27]

מחקרים קודמים העלו שגם בספרי הלימוד האחרים במערכת החינוך הפלסטינית אין אף מפה המציינת שטח כלשהו בשם "ישראל".

4. הקמת ישראל היא "אסון שלא היה כמוהו בהיסטוריה"

בעוד שפלסטין מתוארת כאילו היא קיימת בעולם ללא ישראל, מתוארת הקמתה של ישראל כ"אסון שלא היה כמוהו בהיסטוריה; הכנופיות הציוניות גזלו את פלסטין וגירשו את אנשיה מעריהם, כפריהם, אדמתם ובתיהם, והקימו את מדינת ישראל." [השפה הערבית, עיון ספחת וביקורת, כ"ב, עמ' 104] ישראל מוגדרת כזרה, קולוניאליסטית ואימפריאליסטית. התלמידים לומדים שהקמת ישראל הייתה דבר בלתי צודק ובלתי מוסרי, ושלמדינת ישראל אין כלל זכות להתקיים.

א. הצעירים לומדים שהציונות היא אימפריאליזם ושתכניתה היא "לגרש" ו"להשמיד" את הערבים.

ביוני 1922 מועצת חבר הלאומים אישרה את כתב המנדט הבריטי, שגזל מתושבי פלסטין את זכותם לנהל את ענייני ארצם... אז [בריטניה] החלה להקל את הגירת היהודים לפלסטין, כדי להפוך אותה למדינה יהודית לאחר גירוש תושביה או השמדתם. אל מול התכנית האימפריאליסטית הציונית הזאת, החליטו תושבי פלסטין לצאת למאבק ולגיהאד ברכושם, בחייהם ובעטייהם... המאבק בממשלת המנדט ובציונות נמשך עד אשר בא "האסון" [ערבית: נפבה] ב-15/5/1948. מלחמת פלסטין הסתיימה באסון שלא היה כמוהו בהיסטוריה. הכנופיות הציוניות גזלו את פלסטין וגרשו את תושביה מעריהם, כפריהם ואדמותיהם והקימו את מדינת ישראל. [השפה הערבית, עיון, ספרות וביקורת, יתה י"ב, עמ' 103-104]

ב. המחנכים הפלסטיניים מגדירים את היהודים כזרים וכקולוניאליסטים בארצם ישראל. על אף שישראל היא דמוקרטיה ייצוגית ותוססת, שבפרלמנט שלה מכהנים כיום 11 חברי כנסת ערבים ואחד דרוזי, שר ערבי בממשלה ושופט ערבי בבית המשפט העליון, ספרי הלימוד הפלסטיניים משווים את ישראל למשטרי המיעוט הלבן בדרום אפריקה ובזימבבואה, וקוראים לה "גזענית".

[הערה: הספרים כותבים על דרום אפריקה וזימבבואה בהווה כאילו שלטון המיעוט הלבן עדיין קיים]

האימפריאליזם הקולוניאליסטי התופעה האימפריאליסטית הקולוניאליסטית מתמצה בקיומם של זרים בתוך סביבה של תושבי הארץ המקוריים. הם [חדורי] תחושת טוהר ועליונות, מפעילים כלפי התושבים המקוריים צורות שונות של אפליה גזעית ומתכחשים לקיומם הלאומי. המוקדים של האימפריאליזם הקולוניאליסטי בעת המודרנית קיימים בפלסטין, דרום אפריקה ורודזיה (זימבבואה). קיומם מהווה אתגר קיומי לעמים שהם כופים עליהם את עצמם כדי להשיג אדמה בכל אמצעי, מפני שהאדמה היא הבסיס החומרי של ההתנחלויות, כשם שהמתנחלים הם הבסיס האנושי שלהן. [היסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים, כיתה י"ב, עמ' 6]

ג. אפילו מדינות הפנים של ישראל ביחס לאזרחיה היהודים מוצגת בספרי הלימוד כגזענית:

יצוין כי מדיניות עידוד הגירת מתנחלים של הישות האימפריאליסטית אינה פותחת את השער בפני כל החפצים להתיישב, אלא דורשת סוג מסוים של מתנחלים. הסוג הזה מבחינת דרום אפריקה ורודזיה (זימבבואה) הוא אירופאי לבן. אשר לישראל, הרי שעדיף שהיהודי יהיה אירופאי או אמריקני. [היסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים, כיתה י"ב, עמ' 6-7]

[הערה: יותר מ-50% מאוכלוסיית ישראל היא יהודים שבאו מארצות מוסלמיות]

5. העלמת השואה: מלחמת העולם השנייה ללא השואה

בספר הלימוד "היסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים" נלמדים האירועים של מלחמת העולם השנייה. הנושא נלמד בפירוט רב יחסית, כולל קטעים על האידיאולוגיה הנאצית הגזענית. אך השואה לעומת זאת כלל איננה נזכרת בספר.

ניכר שמחברי ספרי הלימוד הפלסטיניים בחרו להעלים במודע את השואה מההיסטוריה. הספר החדש עוסק בנושאים קרובים לשואה וסביבה: הוא מדבר על האידיאולוגיה הנאצית הגזענית, על מגבלות מיוחדות שהוחלו על עמים "נחותים" לא אריים, אך אין בו שום התייחסות לשואה או ליהודים. הספר אפילו מזכיר את בית הדין הבינלאומי שהקימו בעלות הברית להעמדתם לדין של "בכירי המנהיגים הנאציים בתור פושעי מלחמה", [עמ' 46] אך אינו מזכיר באף מילה מהם הפשעים שבגינם הועמדו לדין "פושעי המלחמה".

שיעור 3 - אפליה גזעית

(...)

תיאורית הגזע התגבשה במהלך שנות השלושים של המאה הקודמת, כשהתנועה הנאצית הופיעה בגרמניה בשנת 1933 וחילקה את העמים לעליונים ולאחרים נחותים. היא דגלה בעליונות הגזע הארי, שממנו מוצאם של הגרמנים, חוקקה חוקים גזעניים והגבילה את המשרות לידי הגרמנים בלבד, מתוך הנחה שהם שווים בזכויות ובחובות, בעוד שזולתם כפופים לחוקים מיוחדים, שהוחלו עליהם מתוך הנחה שהם זרים באדמתה.

[היסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים, כיתה י"ב, עמ' 123]

חוזי השלום (1945-1947): (...) ועידת פוטסדום ב-1945:

(...) המדינות בעלות הברית הקימו בית דין בינלאומי להעמדתם למשפט של בכירי המנהיגים הנאציים בתור פושעי מלחמה.

[היסטוריה של הערבים והעולם במאה העשרים, כיתה י"ב, עמ' 45-46]

מספר פרקים בספר ההיסטוריה מוקדשים להשתלשלות האירועים שהובילו למלחמת העולם השנייה, הקרבות בחזית המערבית, החזית הבאלטית, החזית האפריקאית, החזית הרוסית, חזית המזרח הרחוק, קרב אל-עאלמין, תבוסת כוחות הציר וכניעת יפן לאחר הטלת פצצת האטום. אך על פי גרסת מחנכי הרש"פ, השואה אינה נמנית על אירועי מלחמת העולם השנייה.

